

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ
ECONOMICS INSTITUTE

1947

European Bank
for Reconstruction and Development

Друштво аграрних економиста Србије
Serbian Association of Agricultural Economists

TREĆI POLJOPRIVREDNI FORUM
HRANA ZA EVROPU
INVESTIRAJMO U AGROPRIVREDU SRBIJE
Subotica, 17-19. oktobar 2013.

PANEL 5: FINANSIRANJE AGROPRIVREDE

Tema izlaganja: **PROGRAMI EBRD-a ZA PODRŠKU MALIM I SREDNJIM PREDUZEĆIMA U SRBIJI**

Ime i prezime: **Bojana Vukosavljević, menadžerka BAS programa
Goran Radojević, menadžer EGP programa**

TREĆI POLJOPRIVREDNI FORUM
HRANA ZA EVROPU
INVESTIRAJMO U AGROPRIVREDU SRBIJE
Subotica, 17-19. oktobar 2013.

European Bank
for Reconstruction and Development

Sprovode se od strane
EBRD-a

Finansirani od strane
Evropske unije

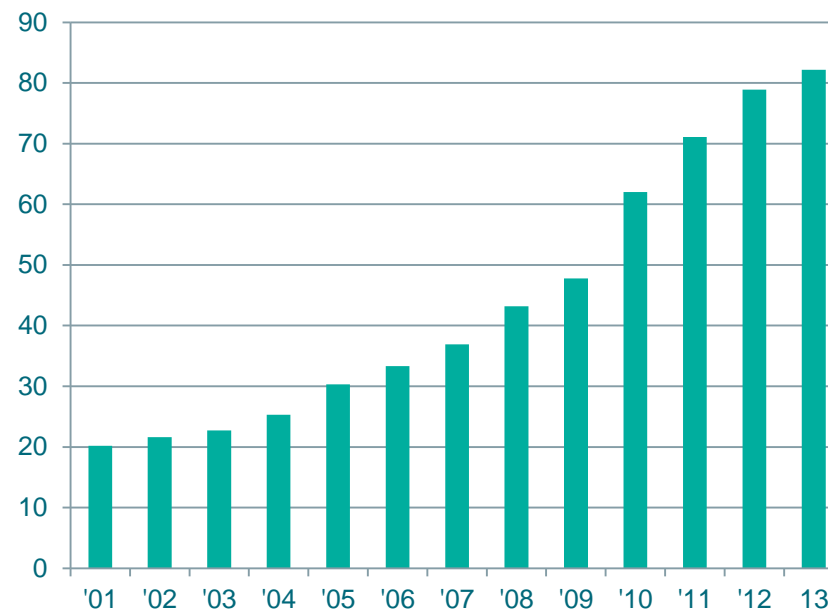

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ

U saradnji sa
Ministarstvom privrede

Programi EBRD-a za podršku poslovanja MSP-a u Srbiji

- **Medjunarodna finansijska institucija koja promovise tranziciju ka tržišnim ekonomijama u 34 zemlje, od centralne Evrope do centralne Azije**
- **Banka je u 2011-oj godini proširila svoje poslovanje i na Egipat, Maroko, Tunis i Jordan (region severoistočnog Mediterana)**
- **Banka je u vlasništvu 64 zemlje i dve medjunarodne institucije**
- **Deoničarski kapital iznosi €30 milijardi**

**Ukupno angažovana finansijska sredstva
€ 82.2 milijardi**

- **EBRD je otvorila kancelariju u Beogradu još 2001. godine**
- **Ukupno angažovana sredstva iznose € 3.35 milijardi zaključno sa krajem avgusta 2013. godine**
- **Ukupan portfolio je € 2.41 milijardi i čine ga 124 aktivna projekta**
- **Privatni sektor učestvuje sa 46% u ukupno angažovanim sredstvima tj. sa 80% u ukupnom proju projekata**
- **Kancelarija u Beogradu ima tim od 26 zaposlenih**
- **Ciljevi: Promovisanje sigurnijih uslova investiranja, dobru praksu upravljanja preduzećima i jačanje institucija**

Finansijske institucije - € 979M

- Komercijalna Banka
- Raiffeisenbank
- Societe Generale Bank
- Procredit Bank
- Volksbank
- Metals Banka
- Čačanska Banka
- UniCredit Bank
- Opportunity Banka
- Privredna Banka Beograd
- Banca Intesa
- Unicredit Leasing
- Erste Bank

Industrija, trgovina i agrar - € 745M

- **MK Group**
- **Victoria Group**
- **Nektar**
- **Frikom**
- **Somboled**
- **Soko Štark**
- Hemofarm
- GTC Belgrade
- Ball Packaging
- SBB
- Grand
- IDEA
- Forma Ideale
- Galeb
- Orion
- Nissal
- Beohemija

SBS je ključni tranzicioni alat EBRD-a

SBS lokalni stručni timovi u 25 zemalja

- Pružanje podrške **malim i srednjim preduzećima od 1993**
- 2 instrumenta: **Program razvoja preduzeća (EGP)** i **Program poslovnog savetovanja (BAS)**
- Implementacija programa je zasnovana na **neprofitnom** principu koristeći sredstva bilateralnih donatora iz **24 zemlje i EU (IPA)**

- EGP pruža internacionalno znanje

BAS angažuje lokalne stručnjake

EGP omogućava pristup najboljim svetskim poslovnim praksama uz učešće klijenata u delu troškova

Klijenti su kompanije srednje veličine koje imaju potencijal da postanu lideri na svojim tržištima

Angažuju se strani savetnici sa min. 15 godina radnog iskustva u sektorima u kojima se nalaze klijenti

BAS pomaže klijentima da se povežu sa domaćim konsultantima uz učešće u delu troškova

Realizuju se projekti kojima se brzo ostvaruju vidljivi rezultati

Obuke, radionice i drugi stručni skupovi doprinose većem kvantitetu i kvalitetu lokalnih savetodavnih usluga

TREĆI POLJOPRIVREDNI FORUM
HRANA ZA EVROPU
INVESTIRAJMO U AGROPRIVREDU SRBIJE
Subotica, 17-19. oktobar 2013.

SBS Srbija – ostvareni rezultati

75% klijenata je **ponovo angažovalo** iste konsultante u cilju dodatnog povećanja konkurentnosti i poslovnog učinka

68% klijenata je povećalo svoje prihode kao rezultat proširenja svojih poslovnih aktivnosti

50% klijenata je povećalo broj zaposlenih (nova radna mesta)

50 klijenata je obezbedilo finansiranje angažujući sredstva u iznosu od €83 miliona

Preko **€15 miliona donatorskih sredstava**

Uglavnom iz EU i Holandije

Trenutno se SBS finansira koristeći IPA sredstva EU kroz program **“Podrška razvoju MSP-a u Srbiji”**

180 + EGP projekata

400 + BAS projekata

TREĆI POLJOPRIVREDNI FORUM
HRANA ZA EVROPU
INVESTIRAJMO U AGROPRIVREDU SRBIJE
Subotica, 17-19. oktobar 2013.

“Podrška razvoju
MSP-a U Srbiji”

Ukupno €3.48 miliona je
obezbeđeno iz IPA fonda
EU

Dodatno finansiranje i
implementaciju vrši
EBRD

U saradnji sa
partnerima iz
Ministarstva
privrede

Cilj programa: Unapređenje konkurentnosti i produktivnosti privatnog sektora u Srbiji

Glavne aktivnosti:

- **Direktna pomoć kompanijama** u saradnji sa SBS-om tokom vremenskog perioda od max. 36 meseci
- **Obuke** preduzetnika i lokalnih konsultanata u prioritetnim oblastima

Očekivani rezultati:

- Minimum 210 BAS projekata
- Minimum 30 EGP projekata
- Minimum 90 obučених preduzetnika
- Minimum 60 obučених konsultanata

	EGP	BAS
Vlasništvo	Većinski privatno i domaće	
Veličina	Između 50 i 500 zaposlenih (izuzetno do 2000), prihodi do €50 miliona (izuzetno do €100 miliona)	Do 250 zaposlenih (ciljna grupa je do 50 zaposlenih)
Sektor	Svi sektori sem banaka i drugih finansijskih institucija, vojne industrije, igara na sreću, duvanske industrije i alkohola.	
Bonitet	Prihvatljiva struktura zaduženosti u zavisnosti od sektora i tipa firme, adekvatan knjigovodstveni sistem, potencijal za razvoj	
Ugled	Preduzeće i rukovodstvo moraju da imaju zavidan ugled	
Starost	Preduzeće ne sme da bude mlađe od 2 godine	
Stav rukovodstva	Rukovodstvo mora da bude posvećeno ostvarivanju ciljeva i spremno da finansira deo projektnih troškova	
Učešće u troškovima	Između 0% i 50% od ukupnih projektnih troškova (€50.000 u proseku), u zavisnosti od veličine preduzeća i trenutnih investicija	Između 25% i 75% od ukupnih projektnih troškova (€9.700 u proseku), u zavisnosti od veličine preduzeća, lokacije i vrste usluge

Trajanje	Obično 4-6 meseci
Tim	Lokalni konsultanti i lokalno preduzeće, BAS Srbija vrši nadzor implementacije
Vrste podrške	Konsultantske usluge u oblasti strategije, organizacije, operative, tehnologije i održivog razvoja
Izbor konsultanata	<ul style="list-style-type: none">• BAS Srbija ima bazu podataka u kojoj se trenutno nalazi 117 registrovanih lokalnih konsultanata• Ova baza podataka je otvorena za sve lokalne konsultante koji se mogu registrovati nakon zadovoljavajuće kvalifikacione procene koju obavlja BAS Srbija• Preduzeće koje učestvuje u programu bira konsultanta iz baze
Ugovor	<ul style="list-style-type: none">• BAS Srbija zaključuje Ugovor o donaciji sa preduzećem koje učestvuje u programu• Preduzeće koje učestvuje u programu potpisuje ugovor sa lokalnim konsultantima• BAS refundira ugovorene troškove TEK NAKON uspešne realizacije projekta i dostavljanja dokaza o plaćanju konsultantu
2. faza projekta	Druga faza projekta se odobrava samo u izuzetnim slučajevima i SAMO ako ukupan iznos donacije preduzeću ne prelazi €10,000

Trajanje	12 – 18 meseci, sa posetama savetnika svakih 6-8 nedelja
Tim	Lokalni menadžer(LM)/koordinator tima (TC), strani stručni savetnik, stručni saradnik (ako treba), najviše rukovodstvo preduzeća
Vrste podrške	Usluge koučinga i mentorisanja, obuka ključnih zaposlenih na radnom mestu, organizacija studijskih putovanja
Oblasti	Prodaja i marketing, organizacija i menadžment, operativa i finansije
Izbor stručnog savetnika	<ul style="list-style-type: none"> • EBRD EGP program ima bazu podataka sa više od 1400 stranih stručnih savetnika • Ova baza podataka je otvorena za zainteresovane svih nacionalnosti sa minimalno 15 godina iskustva u struci i na rukovodećim pozicijama • Sve kandidate odobrava direkcija EBRD EGP programa • Na osnovu sopstvene procene potreba preduzeća, TC/LM predlažu 3 potencijalna stručna savetnika, a preduzeće vrši konačan izbor
Ugovor	<ul style="list-style-type: none"> • EBRD zaključuje Ugovor o saradnji sa preduzećem • EBRD direktno angažuje i plaća stručnog savetnika i eventualne saradnike • EBRD ima pravo da raskine Ugovor o saradnji ukoliko preduzeće ne ispunjava svoje obaveze plaćanja dela troškova
2. faza projekta	Druga faza EGP projekta se može realizovati ukoliko postoji dobro obrazloženje, analiza uticaja prve faze pokaže odlične rezultate, saradnja sa preduzećem bude na najvišem nivou tokom prve faze, i ako preduzeće pristane na učešće u troškovima od 50%

Dodatne intervencije

- Pored podrške pojedinačnim preduzećima, SBS takođe realizuje i određene aktivnosti usmerene ka razvoju tržišta i sektora u cilju maksimiziranja efekata svojih programskih aktivnosti
- Aktivnosti razvoja tržišta BAS programa obuhvataju:
- Unapređenje kapaciteta lokalnih konsultanata kroz obuke u različitim oblastima konsaltinga
- Podizanje nivoa svesti i vidljivosti u cilju promovisanja korišćenja usluga poslovnog savetovanja i stimulisanja tražnje
- Obuke za MSP koje su uglavnom usmerene na pitanja koja utiču na više aspekata poslovanja kao što su žene u biznisu, ruralni razvoj, energetska efikasnost i zaštita životne sredine
- Aktivnosti razvoja sektora EGP programa su obično zasnovane na uspešnim EGP projektima i imaju za cilj prenošenje najboljih svetskih iskustava i usko stručnih znanja vezanih za određeni sektor što većem broju ljudi.

Evropska banka za obnovu i razvoj

SBS – Programi podrške MSP-a

Blue Centar, 6.sprat
Španskih Boraca 3
11070 Novi Beograd

Tel: +381 11 2120642

BAS: basserbia@ebrd.com

EGP: radojevg@ebrd.com

www.ebrd.com/sbs